

ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ, ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ ТА ВАЛЕОЛОГІЇ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
В СФЕРІ ТУРИЗМУ, ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
СПОРТУ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
5-6 квітня 2022 року

Хмельницький, 2022

УДК – [37:338.48:796.011.3]:167.1(063)

М 74

Рекомендовано до друку Вченою радою Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (протокол № 3 від 30.03.2022 р.)

Рецензенти:

І.М. Шоробура - ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України.

О.М. Мозолев - професор кафедри теорії і методики фізичної культури та валеології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор.

М74

Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Хмельницький, 5-6 квітня 2022 р.) – Хмельницький: ФОП Цюпак А.А., 2022. 197 с.

Матеріали всеукраїнської конференції містять наукові статті з таких питань: розвиток освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту в умовах карантинних обмежень COVID-19; актуальні проблеми підготовки фахівців в галузі туризму, фізичної культури та спорту; аналіз якості освітніх програм в сфері туризму, фізичної культури та спорту; розвиток молодіжного туризму в закладах освіти; сучасні технології фізичного виховання молоді в системі освіти; інноваційні підходи до проведення занять з фізичної культури, валеології та туризму; сучасні методики організації рекреаційної та фізкультурно-оздоровчої роботи; розвиток регіонального туризму.

Призначений для студентів і викладачів вищих навчальних закладів, педагогічних працівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів.

УДК – [37:338.48:796.011.3]:167.1(063)

© Колектив авторів, 2022

© ХГПА, 2022

<i>Зданевич Л.В., Попович О.М., Розгон В.В. Практичні аспекти формування здорового способу життя дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності.....</i>	127
<i>Здорик О.В. Структура та зміст уроку з волейболу в школі</i>	133
<i>Кошура А.В. Педагогічні технології фізичного виховання.....</i>	135
<i>Криніна Г.С. Загальні засади організації фізичного виховання у вищих закладах освіти Польщі</i>	139
<i>Лозинський С.В. Спортивні ігри як засіб оздоровлення та підтримання рухової активності студентів.....</i>	142
<i>Мірошніченко В.І. Педагогічне керівництво процесом фізичного самовдосконалення студентів.....</i>	145
<i>Михнюк О.В. Вплив військово-прикладних видів спорту на покращення рівня розвитку фізичних та психологічних якостей курсантів.....</i>	149
<i>Мозолев О.М. Вплив карантинних обмежень COVID-19 на розвиток моторики та фізичного здоров'я студентів.....</i>	152
<i>Палига О.М., Солярик Ю.О. Формування здорового способу життя школярів як завдання професійної діяльності вчителя фізичної культури.....</i>	156
<i>Пісоцька Л.С. Оздоровчий фітнес для жінок 30-45 років.....</i>	159
<i>Поліщук О.С. Дослідження змін фізичного здоров'я студенток в умовах обмежень пандемії COVID-19.....</i>	162
<i>Романишина О.Я. Валеологічний підхід до створення здоров'я збережувального світогляду учнівської молоді.....</i>	165
<i>Солтик О.О. Аналіз функціональної ціни професійної діяльності вчителя фізичної культури.....</i>	169
<i>Томків І.О. Умови формування готовності до фізичного самовдосконалення майбутніх офіцерів прикордонників.....</i>	173
<i>Торченко О.В. Методичні засади проведення занять з фізичного виховання зі студентами спеціальних медичних груп.....</i>	177
<i>Федик І.А. Соціалізація дітей засобами фізичної культури</i>	181
<i>Фурман Л.М. Моделювання у професійній діяльності фахівців фізичної культури.....</i>	183
<i>Халайцян А.П. Фактори впливу на результативність дистанційного викладання предмету фізична культура у вищому навчальному закладі.....</i>	186
<i>Хмара М.А. Використання польського досвіду у реформуванні шкільної фізкультурної освіти в Україні.....</i>	191
<i>Янків С.В. Вплив оздоровчих занять з фізичної культури на стан здоров'я студентської молоді в період пандемії COVID-19.....</i>	195

специфічні особливості. Монографія – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 566 с.

2. Mozolev, O., Bloschchynskyi, I., Aliexsieiev, O., Romanyshyna, L., Zdanevych, L., Melnychuk, I., Prontenko, K., & Prontenko, V. (2019). Influence of modern fitness technologies on the state of health and development of motor abilities of 17-19-year-old female students. *Journal of Physical Education and Sport*, Vol 19 (Supplement issue 3), pp. 917 – 924 <https://doi.org/10.7752/jpes.2019.s3132>

3. Хадер, С. (2015). Розробка сучасних фітнес-технологій у фізичному вихованні молоді. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, (4), 53-56.

4. Довгань Н.Ю. (2020). Фітнес-технології фізичного виховання у закладах вищої освіти : навч. посіб. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 358 с.

5. Zhamardiy, V., Shkola, O., Okhrimenko, I., Strelchenko, O., Alosyna, A., Oranasiuk, F., Griban, G., Yahodzinskyi, V., Mozolev, O., Prontenko, K., (2020). Checking of the methodical system efficiency of fitness technologies application in students' physical education. *Wiadomości Lekarskie*, 73 (2), 332–341. <https://doi.org/10.36740/WLek202002125>

6. Khmara, M., Mozolev, O., Yashchuk, I., Aliexsieiev, O., Kravchuk, V., Dolynnyi, Yu., Tomkiv, S., Binkovskyi, O., Prontenko, V. (2021). Effectiveness of the Fitness Program «WAY TO A HEALTHY LIFE». *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*, Vol.9, No.5, pp. 833 - 840, 2021. <https://doi.org/10.13189/saj.2021.090501>

*Зданевич Лариса Володимирівна,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії,
доктор педагогічних наук, професор
Попович Оксана Михайлівна,
декан педагогічного факультету
Мукачівського державного університету,
кандидат педагогічних наук, доцент
Розгон Вікторія Вікторівна,
доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії,
кандидат педагогічних наук, доцент*

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Театральне мистецтво близьке й зрозуміле дітям, адже в основі театру лежить гра, яка є провідною діяльністю дошкільників. Успішно реалізувати всі освітні завдання, допомагає інтеграція театральної педагогіки в різні види життєдіяльності дошкільників.

Сформувати здоровий спосіб життя у дітей також можуть допомогти театралізовані ігри та вправи. Крім пізнавальних завдань (знань про здоров'я і хворобу, правильне харчування), театральна діяльність має потужний вплив на фізичний розвиток дошкільників, а саме: допомагає їм навчитися відчувати своє тіло; сприймати так звані «сигнали» його частин, диференціювати їх. Упорядковувати, комбінувати; свідомо зосереджувати увагу на різних властивостях власного тіла, своїх сенсорних враженнях. Під час театралізованих ігор удосконалюються моторні функції дітей, поліпшується координація рухів, задовольняється потреба в руховій активності, поступово відбувається усунення м'язових затисків, зникає швидка м'язова втома, зайве хвилювання.

Практика роботи з дітьми дошкільного віку визначає, що театральна діяльність може існувати як самостійний вид діяльності (підготовка та постановка театральних вистав), а може бути частиною будь-якої діяльності, тобто інтегруватися, посилювати ефективність сприймання дітей [11].

Проаналізувавши наукові дослідження з питань реалізації завдань здорового способу життя, нами розроблено систему роботи щодо формування здорового способу життя у дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності. Проаналізуємо їх детальніше.

1. Театралізовані заняття. Педагоги можуть скласти систему театральних занять розраховану на навчальний рік на основі оздоровчої тематики та тем, які ознайомлюють дітей з безпечною поведінкою в довкіллі. Тематика блоків роботи з дітьми: «В гості до Нехворійка», «Коли я сам удома», «Квітка вогню». Разом з навчанням дітей прийомам театального мистецтва, діти отримують знання про чинники здоров'я; через ролі героїв вчать відрізняти добро та зло; позитивну поведінку від негативної.

2. Інтегровані заняття. Інтегровані заняття дають змогу вихователям об'єднати різні види діяльності однією тематикою для ефективного та повного розкриття теми. Темі інтегрованих занять можуть бути: «Чудодійні вітаміни», «Як себе рятувати, якщо лихо прийде до хати», «Готуємо смачний обід», «Ідемо в магазин: купляємо корисні продукти».

Так, наприклад, на заняття «Чудодійні вітаміни» може прийти Гном та розповісти хорватську народну казку «Півень та курка». Роль Гнома може виконати підготовлена раніш дитина з іншої групи, а може бути іграшка для лялькового театру. Після сюрпризного моменту діти можуть зробити інсценізацію цілої казки, або її фрагментів. Можна дітям запропонувати практикум «Швидка допомога», де діти обираючи роль викликають швидку допомогу Півнику; вимірюють температуру; зігравають; готують гарячий чай, застосовуючи знання про лікарські рослини.

3. Використання театралізованих ігор та вправ оздоровчого спрямування на заняттях та повсякденному житті.

4. Організація театального гуртка. Гурток може об'єднувати дітей однієї групи, бути груповим, або можуть відвідувати діти з різних груп. Результатом гурткової роботи можуть бути різноманітні вистави з оздоровчою тематикою та темами по безпеці життєдіяльності. Основною ідеєю створення такого гуртка може бути девіз: «Щоб жити, вчитися та грати – треба здоров'я зберігати».

Вистави можуть програтися для дітей своєї групи, для дітей інших груп, можна запрошувати і батьків [1; 2].

5. Інноваційна технологія М. Єфименка «Театр фізичного виховання та оздоровлення дітей дошкільного віку» має багато спільного з театральним дійством, і не тільки за назвою. Однією з провідних ідей даної технології є ігровий метод впливу на дитину. «Граючи – оздоровлювати, граючи – виховувати, граючи – навчати», – наголошує автор. А вся система роботи має бути пронизана позитивною, світлою енергією радості й задоволення від фізичного виховання, має заряджати дітей позитивними емоціями.

У реалізації педагогічної технології «Театр фізичного виховання та оздоровлення дітей дошкільного віку» велике значення має створення образів, що їх розігрують діти. Це дає змогу позитивно впливати на їх всебічний розвиток. На заняттях за методикою М. Єфименка панує «фізкультурна казка», яка дозволяє не лише тренувати тіло, а й розвивати інтелект, а також формувати в малят необхідні духовні якості. Заняття проводяться як маленькі театральні вистави, своєрідні «фізкультурні казки»: «Йжачки на прогулянці», «Веселі кошенята», «Сонячний зайчик» [9].

Робота вихователя по реалізації завдання навчання дітей театральному мистецтву може включати: театральну гру, культуру та техніку мовлення, основи театральної культури, сценічний рух, ігровитміку, танцювальні кроки, акробатичні вправи, ритмопластику та ін.

Під час проектування здоров'язбережувального простору закладу дошкільної освіти в контексті реалізації запропонованої системи роботи необхідно забезпечити педагогічні умови: розробка та затвердження здоров'язбережувальної концепції, формулювання стратегічних цілей і завдань, здійснення діагностики та моніторингу стану здоров'я дітей, залучення їх до основ здорового способу життя, підвищення професійної компетентності педагогічного колективу в контексті здоров'язбережувальної діяльності, змістовна взаємодія всіх суб'єктів педагогічного процесу (адміністрації, вихователів, психолога, медичного персоналу, дітей та їх батьків); визначення їх обов'язків та відповідальності щодо реалізації програмних цілей [5].

Вивчення теоретичних основ проблеми щодо формування здорового способу життя дітей дошкільного віку, дозволило нам сформулювати практичні поради педагогам щодо організації театралізованої діяльності у формуванні здорового способу життя дітей старшого дошкільного віку [6].

1. Слід зазначити, що театралізована діяльність є синтезом мистецтва, перехідною формою від гри до мистецтва, виступає специфічним видом дитячої активності, індивідуально-творчим процесом. Психологічною основою організації процесу театралізованої діяльності в закладі дошкільної освіти є особливості сприймання дітьми старшого дошкільного віку мистецтва сприймання [9].

Світ театру надзвичайно манить дітей – і цим неодмінно мають скористатися педагоги, спрямувавши театральну діяльність дошкільників у дидактичне русло. Незвичайні зустрічі, знайомства, казкові перевтілення, захопливі незабутні пригоди чекають на дошкільників у межах проживання певної театральної теми.

2. На нашу думку, успішно реалізувати усі освітні завдання, які дає змогу розв'язувати театралізована діяльність, допоможе інтеграція театральної педагогіки в різні види життєдіяльності дошкільників. Елементи театралізації доцільно впроваджувати в заняття, самостійні ігри, розваги, екскурсії та пошуково-дослідницьку діяльність.

3. Перш ніж розпочати опрацювання певної теми, педагогу слід організувати предметно-розвивальне середовище як важливу умову активізації інтересу дітей до театралізованої діяльності. Організація педагогом такого середовища передбачає декілька напрямків роботи [2]:

- Створення такого середовища, у якому дитині буде приємно та безпечно перебувати, яке стимулює її розвиток, забезпечує комфортні умови для формування здоров'я і є оптимальним для її зростання;

- Створення відповідної атмосфери – піднесеного настрою, захоплення, зацікавленості майбутнім театральним дійством;

- Облаштування театального куточка. Крім театального реквізиту, в ньому можуть бути вміщені ілюстрації до літературних творів, самі твори на теми виховання здорового способу життя, наприклад: «Ледача подушка», «Два метелики», «Як синичка будить мене» В. Сухомлинського, «Вітаміни» Г. Черія, «Сонячне яблуко», «Кому що сниться» В. Криценка, «Вечір» С. Гординського, «Доня хоче спати», «У лісі є зелена хата» П. Воронька [2].

4. Педагоги, плануючи роботу з дітьми по формуванню здорового способу життя шляхом організації театралізованої діяльності, мають усвідомити, що в цьому педагогічному процесі вони мають сформувати компетентність дитини за наступними позиціями: фізичне здоров'я, психічне, духовне, соціальне. Відтак, дитина має чітко усвідомлювати значення понять: «Я – фізично здорова», «Я – психічно здорова», «Я – духовно здорова», «Я – соціально здорова» [7, 8].

5. Якщо розглянути значення театралізованої діяльності в старшому дошкільному віці, то театралізована діяльність сприяє розвитку у дітей старшого дошкільного віку не тільки в пізнавально-інтелектуальному, мовленнєвому, креативному напрямку, а і збагачує соціальний, духовний, фізичний та психічний досвід дошкільника. Це і є напрямки, складові здорового способу життя [11]. Вихователі під час театралізованої діяльності повинні вводити дітей у світ життєвих подій, допомагати їм засвоїти правила безпечної поведінки, закони збереження власного здоров'я, моделі характерів та вчинків. Театралізовані ігрові етюди мають спонукати дошкільників замислитися над такими складними моральними категоріями, як: добро і зло; що добре, а що – погано. Під час театралізованої діяльності педагоги повинні заохочувати дітей до позитивного спілкування один з одним, активного обговорення життєвих ситуацій, відображених в літературних творах.

6. Під час організації театралізованої діяльності слід враховувати вікові особливості дітей, їх можливості та уміння.

7. Опрацьовуючи з дітьми літературні твори вихователь має надати змогу дітям старшого дошкільного віку вчитися аналізувати поряд з поведінкою героїв і свої власні дії. Також в роботі з дітьми варто приділяти увагу і вмінню дітей виражати власні емоції, відчувати стан іншого, висловлювати дружелюбність, моделювати такі ситуації, щоб дошкільники вчилися діяти один з одним.

Так, улюблений дітьми літературний герой Незнайка допоможе їм закріпити знання про правила спілкування, а лікар Пігулкін – опанувати способи збереження здоров'я. Під час інсценізації казок «Колобок», «Котик і Півник», «Вовк та семеро козенят» варто програвати різні небезпечні ситуації.

В межах даного напрямку роботи з дітьми буде доречним використати притчі, казки та оповідання В. Сухомлинського. ці невеличкі за обсягом твори відображають закони суспільного життя, а їх персонажі – не лише люди, а й тварини, квіти, дерева, – полегшують дітям усвідомлення цих законів [3].

8. Вихователям слід звернути увагу на активні форми роботи з дітьми, що сприяють вихованню таких базових якостей, як ввічливість, доброзичливість, товариськість, відповідальність. Зокрема, це читання творів, їх обігрування, проведення на їх основі полілогів, міркувань уголос, морально-етичних практикумів.

9. З огляду на вищесказане, пропонуємо реалізувати соціальний напрям під час роботи над певною театральною темою певній системі та через такі аспекти (завдання): емоційна грамотність; моральні риси характеру; комунікативні здібності; правила безпечної поведінки; закони збереження власного здоров'я; правила театральної культури.

10. Театралізована діяльність має потужний вплив на фізичний розвиток дітей старшого дошкільного віку. Відтак педагоги мають використати можливості театралізованої діяльності для фізичного розвитку дітей. Планомірно спланована робота з дітьми (етюди, вправи, театралізовані ігри) допоможе дошкільникам відчувати своє тіло; сприймати так звані «сигнали» різних його частин, диференціювати їх, упорядковувати, комбінувати; свідомо зосереджувати увагу на різних властивостях власного тіла [4].

11. Під час театралізованої діяльності слід ставити завдання щодо розвитку у дітей їх моторних функцій, поліпшення координації рухів, усунення м'язових затисків та зайвого хвилювання.

12. Для розвитку у дітей сценічних рухів вихователі мають працювати над: вправами для дрібної моторики рук; вправами та координацію рухів; координацією рухів та мовлення; вправляти в танцювальних кроках; проводити релаксаційні вправи. Дані вміння знадобляться дітям не тільки в театралізованій діяльності, а в повсякденному житті та в навчальній діяльності.

13. Також слід не забувати про релаксаційні вправи, які заспокоюють нервову систему дитини після активної діяльності, зміцнюють психічне здоров'я.

14. Педагогам слід враховувати, що театралізована діяльність має ґрунтуватись на принципі розвивального навчання, методи організації якого базуються на закономірностях розвитку дитини, з урахуванням психологічної комфортності, яка передбачає: позбавлення, за можливістю всіх стресових факторів; розкріпачення, яке стимулює розвиток духовного потенціалу та творчої активності; розвиток реальних мотивів в грі і навчання мають бути бажаними.

15. Слід також пам'ятати, що вихователь та дитина – це безпосередні учасники гри: разом вчаться, разом співпереживають, разом радіють та розв'язують конфліктні ситуації. В цьому і полягає методичне завдання: зуміти навчати поступово, по можливості не втручатись у складні процеси фантазування

дошкільників під час гри, спрямовувати роботу їхньої уваги на розуміння складних моральних категорій: що таке добро та зло, що добре, а що погано.

Отже, театр – один з найдемократичніших і найдоступніших видів мистецтва, а театральна діяльність винятково позитивно впливає на особистість дошкільника. Використання театралізованих ігор сприяє формуванню здорового способу життя дітей, розвивають фізичне, психічне, духовне, соціальне здоров'я. Під час виконання різноманітних вправ та ігор діти не тільки удосконалюють моторні функції, поліпшують координацію рухів, задовольняють потребу в руховій активності, а і набувають досвід в міжособистісних взаєминах, формують морально-етичні моделі поведінки [12]. Гра допомагає їм засвоїти правила безпечної поведінки, закони збереження власного здоров'я, разом з дорослим відшукати способи уникнення небезпечних ситуацій.

Література:

1. Андрущенко Т. К. (2012). Формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників у процесі навчально-дослідницької діяльності : навч.-метод. посіб. К. : ТОВ «Праймдрук», 100 с.
2. Артемова Л. В. (1991). Театралізовані ігри дошкільнят. М. : Просвещение, 134 с.
3. Богуш А. М. (2006). Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних закладах. К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. 304 с.
4. Бурова А. П. (2011). Організація ігор-драматизацій з дітьми старшого дошкільного віку. Вихователь-методист дошкільного закладу. № 9. С. 51-54.
5. Вільчковський Е. С. (2008). Організація рухового режиму дітей дошкільного віку. Тернопіль : Мандрівець, 128 с.
6. Воронцова Т. В. (2007). Навчання здоровому способу життя та основних життєвих навичок. К. : Просвіта, 246 с.
7. Денисенко Н. Ф. (2010). Витоки здоров'я дитини. Тернопіль: Мандрівець. 160 с.
8. Mozolev, O., Khmara, M., Yashchuk, I., Kravchuk, L., Matviichuk, V., Kalenskyi, A., Miroshnichenko, V, Halus, O. (2020). The Influence of Value-oriented Teaching upon Vital Competences Formation of 7-9 Years Old Pupils during Physical Education Lessons. *Universal Journal of Educational Research* 8(6): 2352-2358, 2020 <https://doi.org/10.13189/ujer.2020.080619>
9. Івахно О. П. (2008). Здоров'язберігаючі технології в системі дошкільної освіти. Часопис «Дитячий садок». № 21. С. 9-10.
10. Макаренко Л. Т. (2013). Театр і театралізована діяльність у сучасному дошкільному закладі освіти. Х. : Вид. група «Основа», 139 с.
11. Мельник О. І. (2007). Системний підхід до формування культури здоров'я учасників навчально-виховного процесу. Палітра педагога. № 4. С. 14-17.
12. Mozolev, O., Marusynets, M., Zdanevych, L., Smuk, O. and Chehi, T. (2021) Children's Socialization in Family-Style Orphanages. *Open Journal of Social Sciences*, Vol. 9.No. 7, 154-167. <https://doi.org/10.4236/jss.2021.97010>

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>